

Rhesymeg

Rheolir Addysg Grefyddol yn lleol gan Gyngor Ymgynghorol Sefydlog ar gyfer Addysg Grefyddol (CYSAG). Mae'n cynnwys tri phwyllgor: cynrychiolwyr prif draddodiadau crefyddol yr ardal, cynrychiolwyr athrawon a chynrychiolwyr yr awdurdod lleol. Prif swyddogaeth CYSAG yw, 'cynghori'r awdurdod ar y cyfryw faterion sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol ac â'r addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytûn ag y bydd yr awdurdod yn eu cyfeirio at y cyngor neu ag y gwêl y cyngor yn dda'. (Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11(1)(a))

Cred CYSAG Môn y dylai'r cyngor hwn fod yn seiliedig ar wybodaeth gyfredol gan obeithio y bydd y canllawiau sy'n dilyn yn galluogi penaethiaid i gefnogi CYSAG yn ei dyletswyddau.

Yn y gorffennol, mae CYSAG Môn wedi monitro addysg grefyddol ac addoli ar y cyd trwy:

- adolygu adroddiadau arolygu ESTYN;
- dadansoddi asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau ysgolion uwchradd yr Awdurdod Lleol;
- cael adroddiadau rheolaidd gan gynrychiolwyr y gwasanaeth ysgolion/ymgynghorol lleol;
- gwahodd athrawon a phenaethiaid i rannu enghreifftiau o arferion da gydag aelodau CYSAG.

Ni fydd Fframwaith Arolygu newydd ESTYN bellach yn cyfeirio'n benodol at Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd. Mae CYSAG Môn felly yn awyddus i fanteisio ar y cyfundrefnau a'r arferion a ddefnyddir ar hyn o bryd gan benaethiaid ac athrawon wrth iddynt baratoi at y Fframwaith Arolygu newydd. Yng nghyfarfod CYSAG Môn ar Chwefror 14eg 2011, penderfynwyd y byddai CYSAG yn cyflawni ei chyfrifoldebau statudol trwy wahodd ysgolion i rannu eu hunan arfarniad o Addysg Grefyddol, addoli ar y cyd a datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion gyda'r aelodau.

Gofynnir yn garedig i ysgolion cynradd ac uwchradd gyflwyno crynodeb o hunan arfarniad yr ysgol i sylw clerc CYSAG Môn yn ystod y flwyddyn pan fydd ESTYN yn arolygu'r ysgol.

Manylion cyswllt:

Enw (Clerc CYSAG): Jane Marr

Cyfeiriad: Addysg a Hamdden, Ffordd Glanhwfa, Llangefni.

Ers 2008, mae CYSAGau ar draws Cymru wedi mabwysiadu neu addasu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (APADGOS, 2008) fel eu maes llafur cytûn lleol. Mae aelodau'r Panel Ymgynghorol Cenedlaethol Addysg Grefyddol wedi croesawu'r cysondeb hwn ar draws Cymru gan eu bod wedi gallu cydweithio i baratoi canllawiau cyffredin i ysgolion a ChYSAGau. Mae amryw o GYSAGau yng Nghymru wedi mabwysiadu cyfundrefn neu broses debyg i'r un a amlinellir yn y ddogfen hon.

Enw'r Ysgol: Ysgol Gymuned Carreglefn

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

Cyfnod Sylfaen

Mae'r dysgwyr yn ymwybodol o rai o brif grefyddau'r byd. Maent yn ymwybodol o bwysigrwydd arweinwyr crefyddol yn y gymdeithas leol. Rhoddir cyfleoedd i'r dysgwyr drafod digwyddiadau arwyddocaol a pherthnasol yn y gwasanaethau. Erbyn diwedd blwyddyn 2 mae'r rhan fwyaf o'r dysgwyr yn ymwybodol o'r hen destament a'r testament newydd. Gallant adrodd sawl un o'r straeon. Gall y rhan fwyaf ail ysgrifennu rhai o'r straeon hyn yn syml gan fynegi barn ar wers/neges y stori/ddameg. Mae'r dysgwyr yn cael cyfleoedd i ymweld â mannau addoli lleol yn rheolaidd e.e Capel Bethlehem, Carreglefn. Erbyn diwedd blwyddyn 2, mae'r rhan fwyaf o'r dysgwyr yn medru disgrifio prif nodweddion capel ac eglwys. Erbyn diwedd blwyddyn 2, mae'r rhan fwyaf o'r dysgwyr yn ymwybodol o brif wyliau a dathliadau Cristnogol ac yn gallu eu trafod yn syml.

Cyfnod Allweddol 2

Mae'r rhan fwyaf o'r dysgwyr yn adnabod prif nodweddion a gwrthrychau addoli, y defnydd a wneir ohonynt a phwysigrwydd mannau pererindod o fewn amryw o grefyddau'r byd. Mae'r rhan fwyaf o'r dysgwyr yn medru disgrifio nodweddion dathliadau a defodau crefyddol. Mae'r rhan fwyaf o'r disgyblion yn gwybod am waith arweinwyr crefyddol ac am straeon o lyfrau sanctaidd (amryw o grefyddau) ac am hanesion am fywyd Iesu. Mae'r rhan fwyaf o'r disgyblion yn ymwybodol o reolau Cristnogaeth. Mae ganddynt afael dda iawn o'r hyn sydd yn iawn ac yr hyn sydd yn foesol anghywir. Mae'r holl ddisgyblion yn deall pwysigrwydd o berthyn i'w cymuned ac yn deall eu rhan yn y gymuned leol. Mae gan y rhan fwyaf o'r disgyblion ymwybyddiaeth dda o barch tuag at eraill a'u hamgylchedd. Mae llawer yn dechrau dod i ddeall nad oes un ateb yn unig i gwestiynau mawr bywyd. Gwneir defnydd dda gan y rhan fwyaf o'r disgyblion o TGCh a llyfrau gwybodaeth i gywain am arferion gwahanol grefyddau. Mae llawer o'r disgyblion yn ymwybodol o bwysigrwydd prif dathliadau llawer o'r crefyddau. Mae'r rhan fwyaf o'r dysgwyr yn ymwybodol o brif reolau Cristnogaeth a'u heffaith ar ffordd o fyw. Mae'r disgyblion yn cael cyfleoedd niferus i glywed straeon o'r Beibl a chyfle i'w trafod yn y gwasanaethau. Mae llawer o'r dysgwyr yn sylweddoli effaith y capel ar y gymuned leol. Mae'r Parchedig Emlyn Richards yn ymweld yn achlysurol i drafod ei waith ac i siarad gyda'r plant. Mae'r dysgwyr yn ymwybodol eu bod nhw, ar y cyfan yn blant ffodus. Maent yn hoff o godi arian ar gyfer elusennau ac yn sylweddoli pwysigrwydd cyfrannu i bobl/mudiadau sy'n helpu pobl llai ffodus na nhw eu hunain. Mae'r Cyngor Ysgol yn noddi plentyn yn Sankwia, Y Gambia i dderbyn addysg yn yr ysgol.

Materion i gael sylw

Cyfnod Sylfaen

Angen datblygu'r gwaith ar grefyddau'r byd ymhellach. Angen i'r dysgwyr fod yn ymwybodol o rhai o'r straeon sy'n perthyn i'r crefyddau hynny ac o nodweddion y mannau addoli.

Cyfnod Allweddol 2

Mae angen ychwanegu at yr adnoddau/artefactau i gyfoethogi'r gwersi
 Mae angen trefnu ymweliadau i fannau addoli crefyddau eraill e.e Mosg Bangor
 Mae angen gwahodd mwy o siaradwyr i'r ysgol e.e unigolion o fudiadau fel Y Samariaid, pobl o grefyddau eraill etc

Rhagorol		Da	✓	Digonol		Anfodddhaol	
----------	--	----	---	---------	--	-------------	--

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau

Cyfnod Sylfaen

Mae gweithgareddau Addysg Grefyddol y Cyfnod Sylfaen yn cyd-fynd a gofynion y Fframwaith Enghreifftiol Celedlaethol ar gyfer cyflwyno Addysg Grefyddol a'r Maes Llafur Cytun Lleol. Mae'r cynlluniau gwaith yn datblygu fesul tymor oherwydd natur y Cyfnod Sylfaen, ac mae'r gweithgareddau yn codi'n naturiol o'r thema a ddewisir gan y plant e.e crefydd yn China pan yn gwneud thema Y Flwyddyn Newydd Chiniaidd, seintiau ac arweinwyr crefyddol pan yn gwneud thema Dwynwen a Chariad, gwaith ar Melangell, Santes Anifeiliaid pan yn gwneud thema Anifeiliaid, y capel lleol, bedydd a phriodas pan yn gwneud thema Yr Ardal leol a.y.y.b. Bydd llawer o weithgareddau y Cyfnod Sylfaen yn adeiladu ar eu profiadau ysbrydol, moesol a diwylliannol.

Cyfnod Allweddol 2

Mae cynlluniau gwaith y dosbarth lau yn cyd-fynd â gofynion y Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer cyflwyno Addysg Grefyddol a'r Maes Llafur Cytun Lleol. Rhoddir awr yr wythnos i wersi Addysg Grefyddol yn y dosbarth lau, hynny ddim yn cynnwys gwasanaethau.

Nid oes gan staff yr ysgol gymhwyster e.e lefel A, gradd mewn Addysg Grefyddol, ond maent wedi derbyn hyfforddiant fel rhan o'u cyrsiau hyfforddiant cychwynol. Mae cyd-lynydd i'r pwnc yn yr ysgol sydd yn gyfrifol am H/A. Bydd y staff yn mynychu hyfforddiant sirol er mwyn cael gwybodaeth am y datblygiadau diweddaraf ym myd Addysg Grefyddol, ac hefyd yn ymgynghori gyda staff yr ysgol uwchradd ar brydiau. Bydd staff hefyd yn darllen 'Newyddion Addysg Grefyddol' fel ffynhonnell i gael gwybodaeth am ddatblygiadau. Mae rhai arteffactau ar gael yn yr ysgol, ond mae angen pwrcasu ymhellach neu gael benthgyn gan yr uwchradd i ddatblygu'r gwersi ymhellach.

Materion i gael sylw

Pwrcasu mwy o adnoddau i ddatblygu'r pwnc ymhellach.

Rhagorol		Da	✓	Digonol		Anfoddhaol	
----------	--	----	---	---------	--	------------	--

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?	Ydy ✓	Nac ydy
---	--------------	----------------

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010), 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)

Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

- Cynhelir 3 gwasanaeth ysgol gyfan yr wythnos ac addoliad byr yn y dosbarthiadau 2 ddiwrnod. Hyd y gwasanaethau ysgol gyfan yw tua chwarter awr.
- Ceir cyfuniad o wasanaethau yn seiliedig ar straeon beiblaidd a gwasanaethau gyda straeon moesol
- Rhoddir cyfleoedd i drafod ac i'r plant ofyn cwestiynau yn y gwasanaethau
- Bydd y plant yn mynychu ac yn cymryd rhan yn flynyddol yng ngwasanaeth cofio y gymuned.

Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

- Mae angen pwrcasu mwy o lyfrau/deunydd ar gyfer paratoi gwasanaethau, ac efallai dod a TGCh i fewn i'r gwasanaethau drwy ddefnydd o Power Point etc
- Er bod plant yn cymryd rhan yn y gwasanaethau yn achlysurol, mae angen rhoi cyfle iddynt wneud hyn yn amlach.

Rhagorol		Da	✓	Digonol		Anfoddhaol	
-----------------	--	-----------	---	----------------	--	-------------------	--

Llofnod: *A. Rhys Hearn*

(Pennaeth) Arwel Rhys Hearn

Dyddiad: 22/5/15